

KOMMISSIONENS FORORDNING (EU) 2023/1067**af 1. juni 2023****om anvendelse af artikel 101, stk. 3, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde på visse kategorier af specialiseringsaftaler****(EØS-relevant tekst)**

EUROPA-KOMMISSIONEN HAR —

under henvisning til traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde,

under henvisning til Rådets forordning (EØF) nr. 2821/71 af 20. december 1971 om anvendelse af bestemmelserne i traktatens artikel 85, stk. 3, på kategorier af aftaler, vedtagelser og samordnet praksis ⁽¹⁾, særlig artikel 1, stk. 1, litra c),efter offentliggørelse af udkast til denne forordning ⁽²⁾,

efter høring af Det Rådgivende Udvalg for Kartel- og Monopolspørgsmål, og

ud fra følgende betragtninger:

- (1) Ifølge forordning (EØF) nr. 2821/71 kan Kommissionen ved forordning anvende artikel 101, stk. 3, i traktaten på visse af de af traktatens artikel 101, stk. 1, omfattede kategorier af aftaler, vedtagelser og samordnet praksis vedrørende specialisering, herunder på aftaler, der er nødvendige til gennemførelse af sådan specialisering.
- (2) I Kommissionens forordning (EU) nr. 1218/2010 ⁽³⁾ defineres de kategorier af specialiseringsaftaler, som Kommissionen anså for normalt at opfylde betingelserne i traktatens artikel 101, stk. 3. Nævnte forordning udløber den 30. juni 2023. I betragtning af de generelt positive erfaringer med anvendelsen af nævnte forordning og resultaterne af evalueringen af denne bør der vedtages en ny gruppefritagelsesforordning.
- (3) Formålet med denne forordning er at sikre en effektiv beskyttelse af konkurrencen og give virksomhederne tilstrækkelig retssikkerhed. Ved virkeliggørelsen af disse mål bør der tages hensyn til behovet for at forenkle den administrative kontrol og de lovgivningsmæssige rammer i størst muligt omfang.
- (4) For anvendelse af traktatens artikel 101, stk. 3, ved forordning er det ikke nødvendigt at definere, hvilke aftaler der kan falde ind under traktatens artikel 101, stk. 1. I den individuelle vurdering af aftaler efter traktatens artikel 101, stk. 1, må der tages hensyn til mange faktorer, i særdeleshed til strukturen på det relevante marked.
- (5) Anvendelsen af den fritagelse, der fastsættes i denne forordning, bør begrænses til de aftaler, der med tilstrækkelig sikkerhed kan antages at opfylde betingelserne i traktatens artikel 101, stk. 3. For specialiseringsaftaler mellem parter, der ikke når op over en vis markedsstyrke, kan det med hensyn til anvendelse af traktatens artikel 101, stk. 3, generelt antages, at aftalernes positive virkninger vil opveje enhver negativ indvirkning på konkurrencen.
- (6) Denne forordning bør finde anvendelse på aftaler vedrørende fremstilling af varer og forberedelse af tjenesteydelser. Forberedelse af tjenesteydelser vedrører aktiviteter, der udføres i foregående omsætningsled med henblik på udbud af tjenesteydelser til kunder (f.eks. samarbejde om oprettelse eller drift af en platform hvorigennem en tjenesteydelse vil blive leveret). Levering af tjenesteydelser til kunder falder uden for denne forordnings anvendelsesområde, medmindre parterne er enige om i fællesskab at levere tjenester, der er forberedt i henhold til specialiseringsaftalen.

⁽¹⁾ EFT L 285 af 29.12.1971, s. 46.⁽²⁾ EUT C 120 af 15.3.2022, s. 1.⁽³⁾ Kommissionens forordning (EU) nr. 1218/2010 af 14. december 2010 om anvendelse af artikel 101, stk. 3, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde på visse kategorier af specialiseringsaftaler (EUT L 335 af 18.12.2010, s. 43).

- (7) Specialiseringsaftaler vil højst sandsynligt bidrage til at forbedre fremstillingen og distributionen af varer eller forberedelsen af tjenesteydelser, hvis parterne har komplementære kompetencer, aktiver eller aktiviteter, fordi aftalen i så fald giver dem mulighed for at fokusere på fremstillingen af visse varer eller forberedelsen af visse tjenesteydelser og således arbejde mere rationelt og udbyde produkterne til lavere priser. Når der forefindes en effektiv konkurrence, må det forventes, at forbrugerne får en rimelig andel af de dermed forbundne fordele.
- (8) Sådanne fordele kan for det første opstå som følge af aftaler, hvor en eller flere parter helt eller delvis giver afkald på at fremstille bestemte produkter eller forberede bestemte tjenesteydelser til fordel for en anden part eller andre parter (»ensidig specialisering«), for det andet som følge af aftaler, hvor to eller flere parter helt eller delvis giver afkald på at fremstille bestemte, men forskellige varer eller forberede bestemte, men forskellige tjenesteydelser til fordel for en anden part eller andre parter (»gensidig specialisering«), og for det tredje som følge af aftaler, hvor to eller flere parter forpligter sig til at fremstille bestemte produkter eller forberede bestemte tjenesteydelser i fællesskab (»fælles produktion«).
- (9) Denne forordnings anvendelse på aftaler om ensidig specialisering og gensidig specialisering bør derfor kun gælde for situationer, hvor parterne er aktive på samme produktmarked. Det er dog ikke nødvendigt, at parterne er aktive på det samme geografiske marked. Desuden bør begreberne ensidig og gensidig specialisering ikke fordre, at en part reducerer sin kapacitet, idet det er tilstrækkeligt, at de reducerer deres produktionsmængder.
- (10) For at sikre, at fordelene ved specialiseringen opnås, uden at en af parterne forsvinder helt fra et senere led end produktionsleddet, bør det fastsættes, at ensidige og gensidige specialiseringsaftaler kun er omfattet af denne forordning, når de indeholder købs- og leveringsforpligtelser. Leverings- og indkøbsforpligtelser kan, men skal ikke være eksklusive.
- (11) Denne forordning bør finde anvendelse på fælles produktionsaftaler, der er indgået af parter, som allerede er aktive på det samme produktmarked, men også af parter, der ønsker at skaffe sig adgang til et produktmarked ved hjælp af den fælles produktionsaftale. Begrebet fælles produktionsaftale bør ikke fordre, at parterne hver især reducerer deres aktiviteter med hensyn til fremstilling af varer eller forberedelse af tjenesteydelser, der falder uden for rækkevidden af deres fælles ordning.
- (12) Når parternes markedsandel på det relevante marked for de produkter, der er genstand for en specialiseringsaftale, ikke overstiger et bestemt niveau, vil en sådan aftale normalt indebære økonomiske fordele i form af stordriftsfordele, effektivitetsgevinster eller bedre produktionsteknologi, samtidig med at den sikrer forbrugerne en rimelig andel i de dermed forbundne fordele.
- (13) Hvor de produkter, der er omfattet af en specialiseringsaftale, er mellemliggende produkter, som en eller flere af parterne helt eller delvis anvender internt i deres egen fremstilling af produkter i efterfølgende omsætningsled, som de dernæst sælger på markedet, bør fritagelsen i medfør af denne forordning også afhænge af, om parternes markedsandel af det relevante marked for nævnte produkter i efterfølgende omsætningsled ikke overstiger et bestemt niveau. Hvis der kun blev taget hensyn til parternes markedsandel på markedet for de mellemliggende produkter, ville der i dette tilfælde ikke blive taget højde for risikoen for afskærmning eller prisforhøjelser for konkurrenternes input i efterfølgende omsætningsled.
- (14) Der foreligger ingen formodning om, at specialiseringsaftaler enten er omfattet af traktatens artikel 101, stk. 1, eller ikke opfylder betingelserne i traktatens artikel 101, stk. 3, hvis den i denne forordning fastsatte markedsandelstærskel er overskredet eller andre betingelser i forordningen ikke er opfyldt. I sådanne tilfælde er det nødvendigt at foretage en individuel vurdering af specialiseringsaftalen i henhold til traktatens artikel 101.
- (15) Fritagelsen der fastsættes i henhold til denne forordning bør ikke finde anvendelse på aftaler, der indeholder begrænsninger, som ikke er nødvendige for at opnå de positive virkninger af specialiseringsaftaler. Aftaler, der indeholder visse former for alvorlige konkurrencebegrænsninger såsom fastsættelse af priser over for tredjemand, begrænsning af produktion eller salg og opdeling af markeder eller kunder bør principielt være udelukket fra at kunne falde ind under fritagelsen efter denne forordning uanset størrelsen af parternes markedsandel.

- (16) Markedsandelstærsklen, ikkefritagelsen af visse aftaler og de betingelser, der fastsættes i denne forordning, sikrer generelt at aftaler, der er omfattet af gruppefritagelsen, ikke giver parterne mulighed for at udelukke konkurrencen for en væsentlig del af de pågældende varer eller tjenesteydelser.
- (17) Denne forordning bør angive de typiske situationer, hvor det kan anses for hensigtsmæssigt at inddrage fritagelsen, der fastsættes i henhold til den i henhold til artikel 29 i Rådets forordning (EF) nr. 1/2003 ⁽⁴⁾.
- (18) Med henblik på at lette indgåelsen af specialiseringsaftaler, som vil kunne have strukturelle konsekvenser for parterne, bør denne forordnings gyldighedsperiode fastsættes til 12 år —

VEDTAGET DENNE FORORDNING:

Artikel 1

Definitioner

1. I denne forordning forstås ved:

- 1) »specialiseringsaftale«: en ensidig specialiseringsaftale, en gensidig specialiseringsaftale eller en fælles produktionsaftale
- a) »ensidig specialiseringsaftale«: en aftale mellem to eller flere parter, som er aktive på samme produktmarked, i henhold til hvilken en eller flere parter indvilliger i helt eller delvis at ophøre med at producere bestemte produkter eller afstå fra at producere disse produkter, men køber dem hos en eller flere andre parter, som indvilliger i at producere og levere dem
- b) »gensidig specialiseringsaftale«: en aftale mellem to eller flere parter, som er aktive på samme produktmarked, i henhold til hvilken to eller flere parter på gensidig vis indvilliger i helt eller delvis at ophøre med at producere bestemte produkter eller afstå fra at producere bestemte, men andre produkter, men køber disse hos en eller flere af de andre parter, som indvilliger i at producere og levere dem
- c) »fælles produktionsaftale«: en aftale, i henhold til hvilken to eller flere parter aftaler at producere bestemte produkter i fællesskab
- 2) »aftale«: en aftale mellem virksomheder, en vedtagelse inden for en sammenslutning af virksomheder eller en samordnet praksis
- 3) »produkt«: en vare eller tjenesteydelse, herunder såvel mellemliggende produkter eller tjenesteydelser som færdige produkter eller tjenesteydelser, men ikke distributions- og udlejningstjenester
- 4) »produktion«: fremstilling af varer eller forberedelse af tjenesteydelser, herunder fremstilling i underleverance
- 5) »forberedelse af tjenesteydelser«: aktiviteter der udføres i foregående omsætningsled med henblik på udbud af tjenesteydelser til kunder
- 6) »specialiseringsprodukter«: de af specialiseringsaftalen omfattede produkter
- 7) »produkter i efterfølgende omsætningsled«: produkter, som specialiseringsprodukterne anvendes til af en eller flere af parterne som komponent, og som afsættes af disse parter på markedet
- 8) »relevant marked«: det relevante produktmarked og geografiske marked for specialiseringsprodukterne, hvortil kommer, hvis specialiseringsprodukterne er mellemliggende produkter, som en eller flere af parterne helt eller delvis anvender internt i fremstillingen af produkter i efterfølgende omsætningsled, det relevante produktmarked og geografiske marked for produkterne i efterfølgende omsætningsled

⁽⁴⁾ Rådets forordning (EF) nr. 1/2003 af 16. december 2002 om gennemførelse af konkurrencereglerne i traktatens artikel 81 og 82 (EFT L 1 af 4.1.2003, s. 1).

- 9) »konkurrerende virksomhed«: en faktisk eller potentiel konkurrent:
- a) »faktisk konkurrent«: en virksomhed, som er aktiv på det samme relevante marked
 - b) »potentiel konkurrent«: en virksomhed, som fraset specialiseringsaftalen på et realistisk grundlag og ikke blot som en teoretisk mulighed på mindre end tre år vil kunne foretage de nødvendige ekstra investeringer eller afholde andre nødvendige omkostninger og dermed indtræde på det relevante marked
- 10) »eksklusiv leveringsforpligtelse«: en forpligtelse til ikke at levere specialiseringsprodukterne til en anden konkurrerende virksomhed end en eller flere parter i specialiseringsaftalen
- 11) »eksklusiv købsforpligtelse«: en forpligtelse til kun at købe specialiseringsprodukter hos en eller flere parter i specialiseringsaftalen
- 12) »fælles«: aktiviteter, i forbindelse med distribution, når arbejdet i forbindelse hermed:
- a) udføres af et fælles forskerhold, en fælles enhed eller en fælles virksomhed eller
 - b) udføres af en fælles udnævnt tredjemand som distributør, med eksklusivrettigheder eller ej, forudsat at denne tredjemand ikke er en konkurrerende virksomhed
- 13) »distribution«: salg og levering af specialiseringsprodukter til kunder, herunder markedsføring af disse produkter.
2. I denne forordning omfatter udtrykkene »virksomhed« og »part« tillige disses respektive forbundne virksomheder. Ved »forbundne virksomheder« forstås:
- 1) virksomheder, hvori en af parterne i specialiseringsaftalen direkte eller indirekte har en eller flere af følgende rettigheder eller beføjelser:
 - a) kan udøve mere end halvdelen af stemmerettighederne
 - b) kan udpege mere end halvdelen af medlemmerne af bestyrelsen, direktionen eller andre organer, som repræsenterer virksomheden retligt
 - c) har ret til at lede virksomhedens forretninger
 - 2) virksomheder, der direkte eller indirekte har en eller flere af de i nr. 1 nævnte rettigheder eller beføjelser over for en part i specialiseringsaftalen
 - 3) virksomheder, hvori en af de i nr. 2 omhandlede virksomheder direkte eller indirekte har en eller flere af de i nr. 1 nævnte rettigheder eller beføjelser
 - 4) virksomheder, hvori en af parterne i specialiseringsaftalen sammen med en eller flere af de virksomheder, der er omhandlet i nr. 1, 2 eller 3, eller hvori to eller flere af sidstnævnte virksomheder i fællesskab har en eller flere af de i nr. 1 nævnte rettigheder eller beføjelser
 - 5) virksomheder, hvori en eller flere af de i nr. 1 omhandlede rettigheder eller beføjelser i fællesskab indehaves af:
 - a) parter i specialiseringsaftalen eller deres respektive forbundne virksomheder som omhandlet i nr. 1-4 eller
 - b) en eller flere parter i specialiseringsaftalen eller en eller flere af deres forbundne virksomheder, jf. nr. 1-4, og en eller flere tredjeparter.

Artikel 2

Fritagelse

1. I henhold til traktatens artikel 101, stk. 3, og med forbehold af denne forordnings bestemmelser skal traktatens artikel 101, stk. 1, ikke anvendes på specialiseringsaftaler.

2. Fritagelsen, der er fastsat i stk. 1, finder anvendelse, for så vidt som sådanne aftaler indeholder konkurrencebegrænsninger, der er omfattet af traktatens artikel 101, stk. 1.
3. Fritagelsen, der er fastsat i stk. 1, finder også anvendelse på specialiseringsaftaler, der indeholder bestemmelser om overdragelse af eller meddelelse af licens til intellektuelle ejendomsrettigheder til en eller flere af parterne, forudsat at sådanne bestemmelser er direkte knyttet til og nødvendige for gennemførelsen af aftalen og ikke udgør det primære formål med aftalen.
4. Fritagelsen, der er fastsat i stk. 1 finder også anvendelse på specialiseringsaftaler, når:
 - a) parterne påtager sig en eksklusiv købs- eller en eksklusiv leveringsforpligtelse, eller
 - b) parterne distribuerer specialiseringsprodukterne i fællesskab.

Artikel 3

Markedsandelstærskel

1. Fritagelsen, der er fastsat i artikel 2, finder anvendelse på betingelse af, at parterne tilsammen ikke har en markedsandel, der overstiger 20 % af de(t) relevante marked(er) for specialiseringsprodukterne.
2. Hvis specialiseringsprodukterne er mellemliggende produkter, som en eller flere af parterne helt eller delvis anvender internt i fremstillingen af produkter i efterfølgende omsætningsled, som de også sælger, gælder fritagelsen efter artikel 2 kun, hvis begge følgende betingelser er opfyldt:
 - a) parternes samlede markedsandel overstiger ikke 20 % på det eller de relevante markeder for specialiseringsprodukterne
 - b) parternes samlede markedsandel overstiger ikke 20 % på det eller de relevante markeder for produkterne i det efterfølgende omsætningsled.

Artikel 4

Anvendelse af markedsandelstærsklen

Ved anvendelsen af den i artikel 3 fastsatte markedsandelstærskel gælder følgende:

- a) Markedsandele beregnes på grundlag af omsætningen på markedet; foreligger der ingen oplysninger om omsætning på markedet, kan skøn baseret på andre pålidelige markedsoplysninger, herunder de afsatte mængder, anvendes.
- b) Markedsandele beregnes på grundlag af data for det foregående kalenderår. Hvis det foregående kalenderår ikke er repræsentativt for parternes stilling på de(t) relevante marked(er), beregnes markedsandelene som et gennemsnit af parternes markedsandele for de tre foregående kalenderår.
- c) De i artikel 1, stk. 2, nr. 5, omhandlede virksomheders markedsandel fordeles ligeligt mellem hver af de virksomheder, der har en eller flere af de i artikel 1, stk. 2, nr. 1, omhandlede rettigheder eller beføjelser.
- d) Hvis de i artikel 3 omhandlede markedsandele indledningsvis ikke overstiger 20 %, men efterfølgende overskrider denne grænse på mindst et af de relevante markeder, gælder fritagelsen, der er fastsat i artikel 2, fortsat i to på hinanden følgende kalenderår efter det år, hvor tærskelværdien på 20 % første gang blev overskredet.

*Artikel 5***Alvorlige konkurrencebegrænsninger**

Fritagelsen, der er fastsat i artikel 2, gælder ikke for specialiseringsaftaler, der direkte eller indirekte, alene eller kombineret med andre faktorer, som parterne har afgørende indflydelse på, har nogen af de følgende formål:

- a) at fastsætte priser ved salg af specialiseringsprodukterne til tredjemand med undtagelse af fastsættelsen af priserne for direkte kunder i forbindelse med fælles distribution
- b) at begrænse produktion eller salg med undtagelse af:
 - i) bestemmelser om den aftalte mængde produkter i forbindelse med ensidige eller gensidige specialiseringsaftaler
 - ii) fastsættelse af kapacitet og produktionsomfang i forbindelse med en fælles produktionsaftale
 - iii) fastsættelse af salgsmål i forbindelse med fælles distribution
- c) at dele markeder eller kunder.

*Artikel 6***Inddragelse på Kommissionens initiativ i konkrete tilfælde**

1. I henhold til artikel 29, stk. 1, i forordning (EF) nr. 1/2003 kan Kommissionen inddrage fritagelsen, der er fastsat i nærværende forordning, hvis den i konkrete tilfælde konstaterer, at en specialiseringsaftale, der er omfattet af fritagelsen, der er fastsat i nærværende forordning, alligevel har virkninger, som er uforenelige med traktatens artikel 101, stk. 3.

2. Kommissionen kan navnlig inddrage fritagelsen, der er fastsat i nærværende forordning, i henhold til artikel 29, stk. 1, i forordning (EF) nr. 1/2003, hvis det relevante marked er stærkt koncentreret, og konkurrencen allerede er svag, f.eks. på grund af et eller flere af følgende forhold:

- a) andre markedsdeltageres respektive markedsstillinger
- b) forbindelser med andre markedsdeltagere som følge af parallelle specialiseringsaftaler
- c) forbindelser mellem parterne og andre markedsdeltagere.

*Artikel 7***Inddragelse ved en medlemsstats konkurrencemyndighed i konkrete tilfælde**

En medlemsstats konkurrencemyndighed kan inddrage fritagelsen, der er fastsat i nærværende forordning, hvis betingelserne i artikel 29, stk. 2, i forordning (EF) nr. 1/2003 er opfyldt.

*Artikel 8***Overgangsperiode**

I perioden fra den 1. juli 2023 til den 30. juni 2025 finder forbuddet i traktatens artikel 101, stk. 1, ikke anvendelse på aftaler, som allerede var i kraft den 30. juni 2023, og som ikke opfylder betingelserne for fritagelse, der er fastsat i denne forordning, men opfylder betingelserne for fritagelse, der er fastsat i forordning (EU) nr. 1218/2010.

*Artikel 9***Ikrafttræden og anvendelse**

Denne forordning træder i kraft den 1. juli 2023.

Den anvendes indtil den 30. juni 2035.

Denne forordning er bindende i alle enkeltheder og gælder umiddelbart i hver medlemsstat.

Udfærdiget i Bruxelles, den 1. juni 2023.

På Kommissionens vegne
Ursula VON DER LEYEN
Formand
